

T R E Ś Ć:

ZARZĄDZENIA PRZEWODNICZĄCEGO PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO:

- Poz. 17 — Nr 30 z dnia 3 lutego 1953 r. w sprawie kontroli wykonania planów instytutów naukowo-badawczych resortów gospodarczych za rok 1952,
- Poz. 18 — Nr 31 z dnia 3 lutego 1953 r. w sprawie planowania przewozu przesyłek drobnymi kolejami normalnotorowymi,
- Poz. 19 — Nr 33 z dnia 5 lutego 1953 r. w sprawie oszczędzania rur stalowych i żeliwnych w budownictwie.
- Poz. 20 — Nr 34 z dnia 6 lutego 1953 r. w sprawie ograniczenia stosowania niklu i soli niklowych.

Poz. 21 — Nr 39 z dnia 9 lutego 1953 r. w sprawie gospodarki czyszczeniem.

OKÓLNIAK PRZEWODNICZĄCEGO PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO:

Poz. 22 — Nr 2 z dnia 20 stycznia 1953 r. w sprawie udziału w III Ogólnopolskim Konkursie Stenografii i Pisania na Maszynach.

PISMO OKÓLNE PRZEWODNICZĄCEGO PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO:

Poz. 23 — Nr 3 z dnia 15 stycznia 1953 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia za wykonanie zleconej dokumentacji projektowo-kosztorysowej.

17.

ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

Nr 30 z dnia 3 lutego 1953 r.

(znak: TE7-03-8)

w sprawie kontroli wykonania planów instytutów naukowo-badawczych resortów gospodarczych za rok 1952.

W celu właściwego wykorzystania wyników prac instytutów naukowo-badawczych w gospodarce narodowej oraz w celu zapewnienia dyscypliny wykonania planów prac instytutów zarządza się co następuje:

§ 1. 1. Instytuty naukowo-badawcze podległe Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, Ministrom: Górnicztwa, Hutnictwa, Przemysłu Maszynowego, Przemysłu Chemicznego, Przemysłu Lekkiego, Przemysłu Rolnego i Spożywczego, Budownictwa Przemysłowego, Budownictwa Miast i Osiedli, Kolei, Transportu Drogowego i Lotniczego, Żeglugi, Poczty i Telegrafów oraz Główny Urząd Miar sporządzają sprawozdania z wykonania planu za rok 1952 oraz ze współpracy z zakładami produkcyjnymi.

2. Instytuty podległe Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Główny Urząd Miar przesyłają w terminie do dnia 20 lutego 1953 r. jeden egzemplarz sprawozdania do Departamentu Techniki PKPG.

3. Instytuty podległe ministrom, o których mowa w ust. 1, przesyłają w terminie do dnia 20 lutego 1953 r. jeden egzemplarz sprawozdania do Departamentu Techniki PKPG oraz jeden egzemplarz do Departamentu Techniki ministerstwa, któremu podlegają.

§ 2. Sprawozdanie powinno zawierać:

- 1) Część opisową obrazującą najważniejsze osiągnięcia instytutu oraz trudności napotymane przy realizacji zadań w okresie sprawozdawczym.
- 2) Część szczegółową zawierającą:
 - a) wykaz prac planowych ukończonych w 1952 r.,
 - b) wykaz prac planowych, których ukończenie przekracza rok sprawozdawczy,

- c) wykaz prac planowych, skreślonych z planu lub nie podjętych w roku sprawozdawczym,
- d) wykaz prac pozaplanowych ukończonych w 1952 r.
- e) wykaz prac pozaplanowych w toku wykonania.

- 3) Sprawozdanie z praktycznego zastosowania w roku 1952 wyników prac ukończonych przed okresem sprawozdawczym oraz ukończonych w 1952 roku.
- 4) Sprawozdanie z wykorzystania w roku 1952 pomocy technicznej z zagranicy.
- 5) Sprawozdanie z ważniejszych prac usługowych i pomocy udzielonej zakładom produkcyjnym.
- 6) Sprawozdanie z wykonania budżetu, inwestycji i planu zatrudnienia.

§ 3. 1. Sprawozdania, o których mowa w § 2 pkt 2 i 3, należy sporządzać na formularzach stanowiących załącznik do zarządzenia.

2. W części sprawozdania z praktycznego zastosowania w 1952 r. wyników prac (§ 2 pkt 3) należy rozwinąć i skonkretyzować dla każdego zakładu produkcyjnego osiągnięte wyniki w wyliczonych cyfrowo wielkościach dotyczących:

- 1) zwiększenia produkcji,
- 2) zwiększenia wydajności pracy,
- 3) zwiększenia mechanizacji i automatyzacji,
- 4) polepszenia jakości produkcji,
- 5) obniżenia kosztów własnych,
- 6) zmniejszenia importu,
- 7) zamiany lub zmniejszenia zużycia materiałów deficytowych,
- 8) zmniejszenia strat i wykorzystania odpadów,
- 9) zmniejszenia zużycia energii itp.

Efekt polegający na możliwości rozszerzenia bazy surowcowej, polepszenia warunków pracy itp. należy podać w formie opisowej.

3. Sprawozdanie, o którym mowa w § 2 pkt 4, należy sporządzić w formie pełnego wykazu otrzymanej w roku 1952 pomocy technicznej z zagranicy (wyjazdy pracowników instytutu, przyjazdy specjalistów, konferencje naukowe z udziałem specjalistów zagranicznych itd. objęte odpowied-

Uwagi: 1. Wykaz prac planowych w toku a nieukończonych w 1952 r.

2. Wykaz prac planowych niepodjętych w 1952 r.

3. Wykaz prac pozaplanowych ukończonych w r. 1952.

4. Wykaz prac pozaplanowych w toku wykonania.

— należy sporządzić, jak dla prac planowych bez rubryk 4, 5 i 10, zmieniając odpowiednio tytuł arkusza. W rubryce 8 należy podać w sposób opisowy stopień zaawansowania prac i osiągnięte w roku 1952 wyniki.

— winien zawierać: numerację planu rocznego, zleceniodawcę, powody niepodjęcia, skreślenia z planu lub przesunięcia terminu na rok 1953 — oraz numer i datę pisma organu zwierzchniego, aprobującego dokonanie powyższych zmian w planie.

— należy sporządzić jak wykaz prac planowych bez rubryk 4 i 6, zmieniając odpowiednio tytuł arkusza.

— należy sporządzić, jak wykaz prac planowych w toku, zmieniając odpowiednio nagłówki arkusza.

Institut

Zakład (Dział)

Sprawozdanie z praktycznego zastosowania prac

L. p.	Numeracja i symbol	Temat wg planu	Wynik pracy	Praktyczne zastosowanie prac			Wnioski dot. upowszechnienia	Decyzja resortu
				zakład produkcyjny	efekt techn.-ekonomiczny	udział instytutu		
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Kierownik Działu Planowania

Data sporządzenia

Dyrektor Instytutu

18.

ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

Nr 31 z dnia 3 lutego 1953 r.

(znak: KL2E-01-47)

w sprawie planowania przewozu przesyłek drobnych kolejami normalnotorowymi.

Do czasu uregulowania planowania przewozu przesyłek drobnych kolejami normalnotorowymi w ramach planów przewozowych, ustalonych zgodnie z dekretem z dnia 24 grudnia 1952 r. o przewozie przesyłek i osób kolejami (Dz. U. z 1953 r., Nr 4, poz. 7) zarządza się co następuje:

§ 1. Z dniem 1 marca 1953 r. wprowadza się planowanie przewozu przesyłek drobnych kolejami normalnotorowymi.

§ 2. Jednostki organizacyjne gospodarki uspołecznionej korzystające z przewozu przesyłek drobnych są obowiązane składać na stacjach nadania plany przewozu przesyłek drobnych wraz z wypełnionymi listami przewozowymi w każdy czwartek na następny tydzień.

§ 3. 1. Stacje nadania wyznaczają nadawcom na listach przewozowych dzień dostarczenia przesyłek drobnych do magazynu.

2. Nadawcy są obowiązani zgłaszać się na stację po odbiór listów przewozowych w każdą sobotę do godz. 12-tej.

§ 4. Przesyłki drobne nie zgłoszone stosownie do § 2 przyjmowane będą do przewozu tylko w miarę możliwości.

§ 5. Szczegółowe instrukcje dotyczące planowania przewozu przesyłek drobnych kolejami normalnotorowymi wyda Minister Kolei.

PRZEWODNICZĄCY PAŃSTWOWEJ KOMISJI
PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

w z. E. Szyr

19.

ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

Nr 33 z dnia 5 lutego 1953 r.

(znak: GKOPI-IVKw-82)

w sprawie oszczędzania rur stalowych i żeliwnych w budownictwie.

W celu usprawnienia gospodarki rurami stalowymi i żeliwnymi oraz wprowadzenia racjonalnych zasad oszczędnego technicznie i uzasadnionego gospodarczo stosowania rur stalowych i żeliwnych w budownictwie zarządza się, co następuje:

§ 1. Przy projektowaniu i wykonawstwie budownictwa należy w zakresie stosowania rur stalowych i żeliwnych ściśle przestrzegać zasad zawartych w instrukcji tymczasowej o oszczędzaniu rur stalowych i żeliwnych w budownictwie, stanowiącej załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Przewodniczący komisji ocen projektów inwestycyjnych oraz rad technicznych biur projektów obowiązani są ściśle przestrzegać postanowień instrukcji oraz umieszczać we wnioskach protokolarnych z posiedzeń, na których rozpatrywano projekty z zakresu dokumentacji technicznej wzmiankę o ich zgodności z wymaganiami instrukcji.

§ 3. Ministrowie nadzorujący przedsiębiorstwa budowlano-montażowe i biura projektów wydadzą w terminie do dnia 25 lutego 1953 r. zarządzenia uzupełniające postanowienia instrukcji w zależności od potrzeb resortu i nałożą obowiązki przestrzegania ich na równi z instrukcją.

Zarządzenia powyższe wymagają uzgodnienia z Państwową Komisją Planowania Gospodarczego.

§ 4. Właściwi ministrowie wprowadzą stałą kontrolę stosowania przepisów o oszczędzaniu rur stalowych i żeliwnych oraz przedkładać będą kwartalne sprawozdania z prze-

prowadzanej kontroli do Głównej Komisji Oceny Projektów Inwestycyjnych przy Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w terminie do dnia 15 następnego kwartału.

§ 5.1. Właściwi ministrowie (inwestorzy centralni) zarządzają zrewidowanie w terminie do dnia 15 kwietnia 1953 r. całości lub części projektów niezrealizowanych budów i dostosowanie tych projektów do przepisów instrukcji.

2. Właściwi ministrowie (inwestorzy centralni) w porozumieniu z Przewodniczącym PKPG mogą w przypadkach technicznie i gospodarczo uzasadnionych wydać decyzję o zaniechaniu przeprowadzenia rewizji, o której mowa w ust. 1.

1 załącznik

PRZEWODNICZĄCY PAŃSTWOWEJ KOMISJI
PLANOWANIA GOSPODARCZEGO w z. E. Szyr

INSTRUKCJA TYMCZASOWA

o oszczędzaniu rur stalowych i żeliwnych w budownictwie.

I. Zasady oszczędzania rur stalowych i żeliwnych w urządzeniach wodociągowych i kanalizacyjnych.

§ 1. W urządzeniach wodociągowych rury stalowe mogą być stosowane jedynie w wyjątkowo uzasadnionych przypadkach (wysokie ciśnienie, odbudowa górnicza i inne). Należy natomiast dążyć do jak najszerzego stosowania rur żeliwnych.

§ 2. Przy projektowaniu urządzeń wodociągowych należy przyjmować dla danej średnicy najmniejsze grubości ścianek w granicach zabezpieczających ich wytrzymałość na żądane ciśnienie, na zgniatanie przez obciążenie w stanie opróżnionym, a dla rur stalowych należy ponadto uwzględnić możliwość łączenia ich na spoinę czołową.

§ 3. W razie konieczności zastosowania rur stalowych należy między ustalonymi złączami kompensacyjnymi lub kielichowymi na rurociągu łączyć rury na spoinę czołową.

§ 4. W miejscach większych odgałęzień lub rozbiórów wody należy możliwie ściśle stosować zmianę przekroju rurociągów w miarę zmiany w przepływie.

§ 5. Przy projektowaniu urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych należy przyjąć zasadę obliczania zapotrzebowania na wodę dla ilości mieszkańców ustalonej przez właściwe władze na okres wynoszący nie więcej niż 20 lat.

§ 6. Zapotrzebowanie wody pitnej na mieszkańca i dobę w miastach i osiedlach oraz zapotrzebowanie na wodę pitną dla załogi zakładów przemysłowych należy obliczać wzorując się na normatywach radzieckich

ST—20

NKKCH RSFSR

§ 7. Przy projektowaniu sieci wodociągów dla miast i osiedli, zapotrzebowanie wody dla przemysłu dolicza się do zapotrzebowania wody pitnej.

§ 8. Spółczynniki nierównomierności rozbioru dobowego i godzinowego wody należy stosować według wzorów radzieckich

ST—20

NKKCH RSFSR

§ 9. Przy projektowaniu rurociągów stosować należy w granicach dopuszczalności i ekonomiki pomp większe szybkości przepływu sekundowego celem uzyskania mniejszej średnicy przekroju rur, zwłaszcza dla ciągów magistralnych.

§ 10. Przy ustalaniu rozmiarów średnic sieci rozdzielczej należy uwzględnić ilość wód przeciwpożarowych zgodnie z normami ustalonymi osobnymi przepisami przeciwpożarowymi Ministerstwa Gospodarki Komunalnej.

§ 11. 1. Przy projektowaniu miast i osiedli należy dążyć do możliwie najbardziej ekonomicznego rozwiązania sieci rurociągów przez wzajemne uzgadnianie tych spraw między urbanistami a projektantami urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych.

2. Uzgadniania, o których mowa w ust. 1, powinny być dokonywane już we wczesnych stadiach projektowania, przy czym koncepcje dotyczące urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych, dające charakterystykę możliwości zaopatrzenia da-

nego obszaru w wodę i odprowadzenia z niego ścieków i wód deszczowych, powinny wyprzedzać założenia osiedlowe i urbanistyczne.

§ 12. Należy stosować zasadę najdalej posuniętej etapowości w budowie rurociągów, dostosowując i synchronizując sieć z etapami budowy lub rozbudowy osiedli, miast i dzielnic.

§ 13. 1. W projektowaniu wodociągów i kanalizacji dla miast, osiedli i zakładów przemysłowych, należy w projektach wstępnych przedkładać z reguły jedną z alternatyw, opartą na zastosowaniu rurociągów z materiałów zastępczych, jak: żelbet, beton, szkło i inne z uwzględnieniem ponadto podziału rurociągów na grupy ciśnień:

- a) do 5 atm. rob. ciśn.
- b) od 5 do 10 atm. rob. ciśn.
- c) i ponad 10 atm. rob. ciśn.

(alternatywę taką przedkładać należy z uwagi na będącą w łoku rozbudowy produkcję rur betonowych i żelbetonowych wirowanych i ewent. możliwości ich zastosowania, o ile ciśnienie i inne warunki techniczne na to pozwolą).

2. Do czasu opracowania nomogramów dla warunków przepływu w rurach żelbetonowych produkcji krajowej, należy stosować przybliżone metody obliczeń.

§ 14. W celu sprowadzenia zagadnienia ciśnienia w rurociągach do granic umożliwiających stosowanie rur żelbetonowych (max. ciśn. rob. 8—10 atmosfer), należy w projektach wstępnych opracowywać jako alternatywę dwu- lub trzestrefowe rozwiązania urządzeń wodociągowych — zwłaszcza ciągów magistralnych, podając w operacie alternatywnym ekonomiczną analizę porównawczą kosztów inwestycyjnych i eksploatacyjnych tej alternatywy w stosunku do jednostrefowego zasięgu ciśnienia.

§ 15. W projektach, w których zastosowano jedną strefę ciśnienia, należy alternatywnie opracowywać zastosowanie rur żelbetonowych w tych częściach trasy, w których występujące w wodociągu ciśnienie wewnętrzne lub warunki terenowe na to pozwalają.

§ 16. Rurociągi należy projektować stosując zasadę wyboru możliwie najkrótszej trasy, o ile na to inne względy pozwalają.

§ 17. Sieć kanalizacyjną należy z reguły projektować z rur betonowych, żelbetonowych, kamionkowych, ograniczając stosowanie rur żeliwnych do wyjątkowo uzasadnionych przypadków.

§ 18. Rozmiary i wyposażenie urządzeń oczyszczających ścieki należy uzależniać od stopnia możliwości absorpcyjnej odbiornika. Ograniczenie to powinno dotyczyć takich urządzeń, bez których możliwe jest odprowadzenie ścieków w zmniejszonym stopniu oczyszczania zwłaszcza do dużych odbiorników.

§ 19. W projektach należy alternatywnie podawać wykorzystanie ścieków dla celów rolniczych, jako zmniejszającą oczyszczalnię ścieków i jej urządzenia stalowe.

II. Zasady oszczędzania rur stalowych i żeliwnych w urządzeniach zakładów przemysłowych.

§ 20. W celu skrócenia długości rurociągów należy w projektach i wykonawstwie przestrzegać następujących wytycznych:

- a) agregaty sytuować możliwie jak najbliżej aparatury produkcyjnej, o ile względy technologiczne lub inne pozwalają na to,
- b) rurociągi rezerwowe redukować do niezbędnego dla ciągłości ruchu minimum i stosować wspólne ciągi rezerwowe dla różnych agregatów,
- c) rurociągi prowadzić najkrótszą drogą nawet po przekątnych, jeżeli pozwalają na to warunki lokalne i budowlane,
- d) w budynkach piętrowych magistrale poziome powinny w miarę możliwości obsługiwać dwie kondygnacje.

§ 21. Przekroje rurociągów należy obliczać przy założeniu zwiększonych dopuszczalnych szybkości przepływu, stosując najbardziej ekonomiczne przekroje rurociągów.

§ 22. W przemyśle chemicznym zamiast pełnych blach kwasoodpornych stosować należy blachy platerowane, odporne na korodujący ośrodek, lub wykonywać rurociągi z blach kwasoodpornych o możliwie najmniejszych dopuszczalnych grubościach.

§ 23. Sieć wodociągowa przeciwpożarowa powinna stanowić w zasadzie jedną całość z wodociągami wody przemysłowej lub gospodarczej. Odrębną sieć przeciwpożarową wolno stosować jedynie w tych przypadkach, gdy połączenie jej z siecią wody przemysłowej lub gospodarczej jest ekonomicznie lub technicznie nie uzasadnione, bądź uwarunkowane rozmiarami zakładu lub specjalnymi przepisami.

§ 24. W zakładach o zapotrzebowaniu wody przeciwpożarowej do ilości 25 l/sek. i obszarze zabudowy nie większym niż 20 ha, należy z reguły projektować przeciwpożarowe zabezpieczenie wodne z uwzględnieniem wykorzystania lokalnych zbiorników terenowych, rezerwuarów wodnych, przyjmując jako system podawczy motopompy, samochody przeciwpożarowe i węże strażackie. Wyjątki od tej reguły powinny być uzasadniane.

§ 25. W projektach wstępnych gospodarki wodnej zakładów przemysłowych, należy przy projektowaniu ciągów magistralnych, podawać jako alternatywę, rozwiązanie sieci z rur wykonywanych z materiałów zastępczych, jak: żelbet i inne.

§ 26. W projektowaniu i wykonawstwie urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w zakładach przemysłowych, należy przestrzegać wytycznych oszczędnościowych zawartych w rozdziale I niniejszej instrukcji.

III. Zasady oszczędzania rur stalowych i żeliwnych centralnego ogrzewania w sieci instalacyjnej budynków i sieci ciepłowniczej.

A. Instalacja C. O.

§ 27. Wewnętrzne instalacje cieplne powinny być liczone na temperaturę wody 95°C na zasilaniu i 70°C na powrocie, zamiast jak dotychczas na temperaturę 90/70°C.

§ 28. Temperatury zewnętrzne obliczeniowe należy przyjmować o 4°C wyższe dla wszystkich stref od ustalonych w PN/B-02403. (Przykład: dla Warszawy zamiast — 20°C należy przyjąć — 16°C).

§ 29. Małe pomieszczenia, jak WC, łazienki, przedpokoje, należy ogrzewać przy pomocy pionów zasilających i powrotnych, bez użycia grzejników.

§ 30. Grzejniki należy ustawiać jak najbliżej pionów rozprowadzających wodę grzejną dla skrócenia podłączeń do grzejników.

§ 31. Ściany wewnętrzne za grzejnikami należy malować w miarę możliwości lakierem aluminiowym dla zmniejszenia strat ciepła. W przypadku zastosowania tego sposobu w projekcie, po zapewnieniu możliwości zaopatrzenia, wysokość strat ciepła należy zmniejszać w obliczeniach o 7%.

§ 32. Przy obliczeniach współczynników oporów należy wzorować się na normach PKN i podręcznikach radzieckich lub Rietschla. Obliczenia powinny być dostosowane do obecnej produkcji krajowej armatury i rur.

§ 33. W budownictwie osiedlowym należy stosować kotłowne centralne o maksymalnej wydajności cieplnej przy danym typie kotła. Dla kotłowni z kotłami niskopiętrnymi należy wykorzystywać maksymalny promień działania.

§ 34. Celem skrócenia długości c.o. zdalczego, należy zmniejszenia średnic rurociągów, należy kotłownie pracujące na niskich parametrach (temp. wody 95° i 70°C), sytuować możliwie w środku obszaru zasilanego.

§ 35. W przypadku zastosowania ogrzewania zdalczego — jednostopniowego na niskie parametry, należy ustawiać rozdzielacze przy każdej klatce schodowej w zamkniętych pomieszczeniach. Przed rozdzielaczami należy ustawić zawory zamykające, oddzielające c.o. wewnętrzne od sieci zewnętrznych. Na pionach zaworów ustawiać nie należy.

§ 36. Należy zwrócić szczególną uwagę na wykonanie budynków ściśle wg projektów dla uzyskania w elementach budowlanych przewidywanych współczynników przenikania ciepła.

§ 37. Ilość kotłów należy liczyć na maksymalne zapotrzebowanie ciepła. Żadnych rezerw powyżej tej ilości nie należy przyjmować.

§ 38. Współczynniki oporów w sieciach zewnętrznych powinny być obliczane według norm PKN, lub w przypadku oszczędniejszych rozwiązań, według podręczników radzieckich, krajowych, albo Rietschla.

B. Projektowanie sieci ciepłowniczych i przyłączy odbiorców.

§ 39. Niniejsze wytyczne dotyczą zasad projektowania sieci ciepłowniczych, pod którymi należy rozumieć sieci magistralne rozdzielcze, wodne lub parowe prowadzące od elektrociepłowni do odbiorców.

§ 40. 1. Jako czynnik cieplny w sieciach ciepłowniczych (czynnik przenoszący ciepło) należy stosować:

- 1) wodę o wysokiej temperaturze do ogrzewania, wentylacji i zaopatrywania w wodę użytkową dla wszelkiego rodzaju budynków oraz dla tych procesów technologicznych, do których para jako czynnik cieplny nie jest konieczna,
- 2) parę do procesów technologicznych, w których woda o wysokiej temperaturze nie może być zastosowana jako czynnik cieplny oraz dla ogrzewania, wentylacji i użytkowej wody w następujących przypadkach:
 - a) w zakładach przemysłowych o dużym zapotrzebowaniu pary do procesów technologicznych w stosunku do innego rodzaju zapotrzebowania ciepła,
 - b) w istniejących zakładach przemysłowych lub w osiedlach mieszkaniowych posiadających instalacje parowe,
 - c) dla pojedynczych odbiorców lub ich grup o stosunkowo niewielkim zapotrzebowaniu ciepła, usytuowanych przy trasach magistrali parowych, o ile prowadzenie specjalnej sieci wodnej jest ekonomicznie nie uzasadnione,
 - d) w odbiornikach ciepła wymagających bezwzględnie pary, jak: kuchnie parowe, parowe pralnie mechaniczne, dezynfekторы itp.

2. Przyjęcie pary jako czynnika cieplnego wymaga uzasadnienia.

§ 41. Dla kondensatu powrotnego należy projektować zbiorniki zamknięte.

§ 42. 1. Przy projektowaniu sieci ciepłowniczych wodnych lub parowych należy w każdym przypadku przeanalizować jej zasięg z punktu widzenia największej ekonomiki rozwiązania, biorąc pod uwagę koszty inwestycyjne, eksploatacyjne i niezawodność działania.

2. Temperaturę w wodnych systemach ciepłowniczych dla ogrzewania, wentylacji i wody użytkowej w magistrali zasilającej należy określać na podstawie techniczno-ekonomicznych obliczeń, z uwzględnieniem maksymalnego wykorzystania w ciągu roku ciepła o niskich parametrach (para lub woda wylotowa, pogorszona próżnia, para upustowa itp.).

3. Zaleca się w zasadzie przyjmowanie w magistrali zasilającej temperatury wody 150°C. Każda inna temperatura wody w magistrali zasilającej powinna być szczegółowo uzasadniona.

4. Szczytowe zapotrzebowanie ciepła powinno być przynajmniej w połowie pokryte w ramach gospodarki skojarzeniowej.

5. Temperaturę wody zasilającej dla procesów technologicznych należy przyjmować w zależności od wymagań tych procesów.

6. Temperatury wody w magistrali powrotnej powinny wynosić:

- a) dla ogrzewania z systemu hydroelewatorowego 70°C i z wymienników 80°C,
- b) dla wentylacji i wody użytkowej w zależności od przyjętego sposobu regulacji u odbiorców,
- c) dla procesów technologicznych — w zależności od wymagań tych procesów.

7. Parametry pary na wyjściu z elektrociepłowni należy wybrać w zależności od parametrów żądanych przez odbiorców przy uwzględnieniu ekonomicznych spadków w sieci parowej.

§ 43. W systemach wodnych należy stosować następujące sposoby regulacji oddawanego ciepła:

- 1) dla wentylacji posiadającej taką samą temperaturę obliczeniową, jak i ogrzewanie — należy stosować regulację wg wykresu ogrzewniczego (regulacja jakościowa) w ciągu całego sezonu ogrzewniczego,
- 2) gdy wentylacja posiada swoją odrębną temperaturę obliczeniową (wyższą niż dla ogrzewania) ogólną regulację dla obydwu rodzajów oddawanego ciepła należy prowadzić wg ogrzewniczego wykresu temperatur; przy takim sposobie regulacji w zakresie od temperatury obliczeniowej dla wentylacji do temperatury obliczeniowej dla ogrzewania, wydatek ciepła dla wentylacji powinien być stały, co należy osiągnąć drogą miejscowej regulacji u odbiorców,
- 3) w wypadku mieszanego obciążenia — dla ogrzewania, wentylacji i zaopatrywania w wodę użytkową — należy stosować regulację oddawanego ciepła wg wykresu temperatur dla dominującego rodzaju obciążenia cieplnego,

4) temperaturę użytkowej wody dostarczanej odbiorcom należy przyjąć równą 60°C (u odbiorcy): obniżenie temperatury wody w magistrali zasilającej przy istnieniu obciążenia dla wody użytkowej powinno wynosić:

- a) do 70°C przy zamkniętym systemie instalacji wody użytkowej (instalacje wymienników u odbiorców) — bez pełnej automatyzacji przyłączy,
- b) do 100°C przy zamkniętym systemie instalacji wody użytkowej przy pełnej automatyzacji przyłączy.

Powyższe temperatury powinny być utrzymane niezależnie od podwyższenia się temperatury zewnętrznej.

5) regulacja oddawanego ciepła w zakresie stałej temperatury wody w magistrali zasilającej powinna odbywać się za pomocą „przerw” w oddawaniu ciepła odbiorcom w okresie nocnym przy braku automatyzacji przyłączy oraz bez „przerw” przy pełnej automatyzacji przyłączy.

§ 44. W systemach parowych należy stosować regulację ilościowo-jakościową, tzn. przy mniejszym zapotrzebowaniu ciepła należy zmniejszać ilość oraz ciśnienie pary na wyjściu z elektrociepłowni.

§ 45. 1. Sieć ciepłowniczą wodną lub parową należy projektować w ten sposób, aby zapewnić minimalne nakłady inwestycyjne i materiałowe.

2. Średnice przewodów powinny być wybrane na podstawie obliczeń zapewniających minimum kosztów inwestycyjnych, eksploatacyjnych i dające jednocześnie gwarancję niezawodności działania. Zaleca się stosowanie liniowych spadków ciśnień w sieciach magistralnych ok. 5 — 8 mm sł. wody/mb rurociągu.

3. Dobór grubości ścianek przewodów rurowych powinien być oparty na obowiązujących normach i obliczeniach wytrzymałościowych.

4. Straty ciepła w sieciach ciepłowniczych, a tym samym rodzaj i grubość izolacji powinny być określone na podstawie ekonomiczno-technicznych obliczeń.

5. Dla kompensowania termicznych wydłużeń przewodów rurowych należy stosować przede wszystkim kompensację naturalną oraz w wypadku niemożności jej stosowania, należy przyjmować dla dużych średnic (powyżej 125 mm) kompensatory dławikowe, a dla małych średnic (poniżej 150 mm) kompensatory U kształtowe.

6. Dla kompensacji termicznych wydłużeń przewodów parowych należy stosować kompensatory gięte (U — kształtowe). W braku odpowiedniego miejsca można stosować kompensatory dławikowe.

7. Jako zasadę należy przyjmować kanały nieprzechodnie. Należy dążyć do stosowania elementów prefabrykowanych.

§ 46. Wewnętrzne instalacje ogrzewania, wentylacji i wody użytkowej, przewidziane do podłączenia do sieci ciepłowniczej, niezależnie od terminu podłączenia powinny być projektowane na następujących warunkach:

- 1) Wszystkie budynki przemysłowe, które mogą być zasilane bezpośrednio wodą o wysokiej temperaturze (150°C) podłącza się do sieci ciepłowniczej bezpośrednio. W takim przypadku robocze ciśnienie i temperatura wody dla wewnętrznych instalacji budynków będą takie same jak w sieci ciepłowniczej, w punkcie podłączenia.
- 2) W przypadku gdy ciśnienie będzie za wysokie w stosunku do dopuszczalnego ciśnienia instalacji, należy je zdiąć za pomocą kryz do wielkości ciśnienia dopuszczalnego.
- 3) Próbne ciśnienie powinno być o ok. 3,0 atm. wyższe od ciśnienia roboczego.

§ 47. Budynki przemysłowe, a także wszystkie mieszkalne, użyteczności publicznej i inne, w których wewnętrzne instalacje pracują na wodzie o temperaturze poniżej 100°C powinny być przyłączone do sieci ciepłowniczej przez hydroelewatory.

§ 48. Podłączenie budynków według schematu niezależnego (przez miejscowe wymienniki ciepła) dopuszcza się jako wyjątek, gdy chodzi o:

- a) budynki o specjalnym przeznaczeniu, np.: budynki, w których przechowuje się unikatowe sztuki, państwowe archiwa itp.,
- b) budynki, w których wewnętrzne instalacje wymagają specjalnych warunków pracy (ogrzewanie sufitowe itp.),
- c) wysokościowe budynki (wieżowe), przy czym niższa część budynku w granicach wysokości odpowiadającej przyjętemu w systemie statycznym, może być podłączona przez hydroelewator, a wyższa część — według schematu niezależnego,

d) budynki położone na niższych terenach, jeśli przyjęte w systemie ciśnienie robocze i statyczne będzie dla tych budynków wyższe od dopuszczalnego ciśnienia dla instalacji wewnętrznych.

§ 49. W zależności od warunków pracy całego systemu, poszczególne budynki mogą być podłączone według układu pompowego.

§ 50. 1. W zależności od ciśnienia przyjętego w sieci ciepłowniczej, instalacje wewnętrzne wszystkich projektowanych budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej przez hydroelewatory powinny być liczone na ciśnienie robocze 45—55 m słupa wody i próbowane na odpowiednie ciśnienie próbne 6,5 — 8 atm.

2. Powyższe ciśnienia odnoszą się do grzejników i innych elementów instalacji wewnętrznych położonych na pierwszych kondygnacjach budynków (parter). Dla grzejników i wszystkich elementów instalacji wewnętrznych wyżej położonych, robocze ciśnienie i próbne może być obliczone odpowiednio do wysokości, na której znajduje się dana część instalacji.

3. W związku z wymienionym w ust. 1 rozkładem ciśnień roboczych w budynkach, w niższych kondygnacjach powinny być wmontowane grzejniki i armatura o większej wytrzymałości (cięższe) a w górnych kondygnacjach — lżejsze.

§ 51. 1. Wewnętrzne instalacje istniejących budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej przez hydroelewatory powinny odpowiadać tym samym warunkom, co i projektowane, tzn. powinny być w odpowiednim czasie przygotowane i wpróbowane na ciśnienie, wyszczególnione w § 5. ust. 1.

2. Jeśli dla podłączenia istniejących budynków do sieci ciepłowniczej, zachodzi konieczność znacznych przeróbek instalacji wewnętrznych, związanych ze zmianą do 50% grzejników, to takie budynki należy podłączać w ostatniej kolejności, łącząc przeróbki związane z podłączeniem z okresem kapitalnego remontu danej instalacji wewnętrznej.

3. Na podłączenie istniejących budynków do sieci ciepłowniczej przez wymienniki zezwala się tylko w tym przypadku, jeśli miejscowa kotłownia wg swego stanu technicznego nie może dłużej pracować bez zmiany podstawowych urządzeń, a instalacje wewnętrzne przy pracy na obniżonym ciśnieniu (w porównaniu z ciśnieniem w sieci ciepłowniczej) mogą jeszcze pracować w ciągu dłuższego okresu czasu.

§ 52. Przyłącza odbiorców (hydroelewatorowe lub inne „węzły” podłączenia, urządzenia dla wody użytkowej i inne) należy liczyć na ciśnienie nominalne 10,0 atm.

§ 53. 1. Instalacje ciepłej wody należy podłączyć do sieci ciepłowniczej przez wodowodne podgrzewacze zainstalowane u odbiorców.

2. Podgrzewacze należy obliczyć dla temperatury wody sieci ciepłowniczej w magistrali zasilającej 70°C i w magistrali powrotnej 35°C.

3. Ciepłą wydajność godzinową podgrzewacza należy określać jako średnią godzinową, przyjmując 14 godzin pracy podgrzewaczy przy pracy sieci ciepłowniczej z „przerwami”.

4. Przy znacznych wahaniami wydatku wody w ciągu doby u większych odbiorców zaleca się montowanie akumulatorów.

5. Urządzenia ciepłej wody należy obliczać na ciśnienie robocze 6 atmosfer i próbować na ciśnienie próbne 10,0 atm.

§ 54. 1. Przy sprzyjających warunkach (jakość wody, istnienie odpadkowego ciepła niskich parametrów) zasilanie w ciepłą wodę można realizować wg systemu otwartego, tj. drogą odbioru wody dla celów bytowych bezpośrednio z sieci ciepłowniczej.

Zastosowanie takiego schematu powinno być uzasadnione obliczeniami techniczno-ekonomicznymi i akceptowane przez organy państwowej inspekcji sanitarnej.

2. W otwartym systemie instalacji wody użytkowej z bezpośrednim rozpiływem wody należy zwrócić szczególną uwagę na przygotowanie wody odbiorcom. Urządzenia dla centralnego przygotowania ciepłej wody powinny zabezpieczać całkowicie jej jakość.

C. Projektowanie sieci ciepłych rejonowych (osiedlowych)

§ 55. Przez sieć ciepłą rejonową należy rozumieć sieć wodną lub parową rozprawiającą ciepło od kotłowni rejonowej (osiedlowej) do odbiorców wewnątrz osiedli mieszkaniowych, budynków użyteczności publicznej oraz na terenie dużych zakładów przemysłowych.

§ 56. Jako czynnik cieplny należy stosować:

1. wodę o wysokiej temperaturze dla wszystkich rodzajów zapotrzebowania ciepła, tj. do ogrzewania, wentylacji, jako wodę użytkową i do procesów technologicznych,
2. parę — dla procesów technologicznych, w których woda jako czynnik cieplny nie może być zastosowana, oraz dla ogrzewania, wentylacji i ogrzewania wody użytkowej w przypadkach szczególnie uzasadnionych.

§ 57. Rodzaj i parametry czynnika cieplnego należy ustalić na podstawie obliczeń ekonomiczno-technicznych, przy czym zaleca się stosowanie wody o temperaturze 150°C na zasilaniu i 70°C na powrocie z tym, że podłączenie budynków nastąpi przez hydroelewatory.

§ 58. Sieci ciepłe rejonowe należy w miarę możliwości prowadzić przez piwnice budynków przy uwzględnieniu warunków bytowych mieszkańców i z zachowaniem wymogów terenowej obrony przeciwlotniczej.

§ 59. Straty ciepłe przewodów, a tym samym grubość izolacji, należy określać na podstawie techniczno-ekonomicznych obliczeń.

§ 60. 1. W sieciach ciepłych rejonowych należy stosować kanały typu nieprzebiegającego. Należy przy tym dążyć do układania przewodów bezkanałowo.

2. Wszelkiego rodzaju zagięcia trasy należy wykorzystywać dla kompensacji termicznych wydłużeń rurociągów.

§ 61. Należy unikać budowania kotłowni indywidualnych dla nowopowstających osiedli mieszkaniowych oraz dla grup budynków użyteczności publicznej, stanowiących pewną wartość całość. Warunek ten nie dotyczy szpitali powyżej 100 łóżek.

§ 62. Kotłownie rejonowe powinny być zlokalizowane w miarę możliwości w środku obciążenia, jeżeli pozwolą na to względy urbanistyczne i komunikacyjne (transport paliwa i popiołu, odległość do składów paliwa itp.).

§ 63. 1. Należy unikać nieuzasadnionych rezerw powierzchni ogrzewalnej dla przyszłej „ewentualnej” rozbudowy.

2. W przypadku przewidywanej rozbudowy kotłowni (zwiększenie rejonu zasilania, zwiększenie obciążeń cieplnych itp.) należy ją tak zaprojektować, aby w przyszłości było możliwe jej powiększenie (powiększenie ilości kotłowni i urządzeń).

3. Powierzchnia ogrzewalna urządzeń cieplnych powinna odpowiadać istotnemu zapotrzebowaniu ciepła.

Kotłów rezerwowych i większych niż to wynika z obliczeń stosować nie należy.

4. Przy projektowaniu kotłowni rejonowych lub dużych kotłowni indywidualnych należy stosować kotły przystosowane do opalania miałem węglowym i zaopatrzone w paleniska zmechanizowane.

§ 64. 1. Kotłownie rejonowe dla obszarów przewidzianych do objęcia uciepłowieniem należy lokalizować w miejscach przyszłego podłączenia do sieci ciepłowniczej.

2. Miejsce podłączenia powinno być uzgodnione z właściwym zakładem sieci ciepłej.

§ 65. 1. Dla obszarów nie objętych uciepłowieniem należy dążyć, by kotłownie lub elektrociepłownie przy zakładach przemysłowych pokrywały nie tylko własne zapotrzebowanie ciepła, ale również zapotrzebowanie ciepła osiedli przyfabrycznych.

2. Czynnik cieplny i jego parametry należy w takich przypadkach wybierać w zależności od warunków miejscowych, a całość rozwiązania musi być uzasadniona względami ekonomicznymi.

§ 66. 1. Na terenach, które mają być objęte uciepłowieniem, kotłownie rejonowe, sieci ciepłe i instalacje ciepłe w budynkach należy projektować i wykonywać w przejściowym etapie w ten sposób, aby w przyszłości mogły być one podłączone do sieci ciepłowniczej przy jak najmniejszych kosztach inwestycyjnych.

2. Sieci ciepłe rejonowe na takich terenach powinny być zaprojektowane w ten sposób, aby stanowiły fragment przyszłej sieci ciepłowniczej.

§ 67. Kotłownie rejonowe i indywidualne, budowane na terenach przeznaczonych do objęcia uciepłowieniem, których czas użytkowania przewidywany jest na okres nie dłuższy niż trzy lata, wykonywać należy w sposób prowizoryczny, dający największą ekonomię pod względem budowlanym i wyposażenia technicznego oraz umożliwiając podłączenie do przyszłej sieci ciepłowniczej przy minimalnych nakładach inwestycyjnych.

§ 68. Na terenach objętych uciepłowieniem, dane dotyczące: terminu podłączenia do sieci ciepłowniczej, parametrów przyszłej sieci ciepłowniczej i systemów podłączenia odbiorów powinien podać zainteresowanym odpowiadający Zakład Sieci Ciepłej.

§ 69. Z uwagi na to, że obecny stan gotowości przemysłu krajowego, produkującego urządzenia ciepłownicze, hydroelewatory, pompy do wody o temp. 150°, grzejniki i armatury na ciśn. rob. do 4,5 atm. itp., nie mógłby pokryć w całości zapotrzebowania na zalecane w rozdziale III niniejszej instrukcji oszczędnościowe urządzenia ciepłownicze, należy przed projektowaniem z reguły, sprawdzać realność zamierzonego oszczędnościowego projektowania i dostosować je do możliwości zaopatrzenia, przy jednoczesnym dążeniu do nadal dalej posuniętej oszczędności w rurach, przewodach i urządzeniach.

IV. Zasady oszczędzania rur stalowych i żeliwnych w urządzeniach gazociągowych

A. Gazociągi dalekosiężne

§ 70. W celu zmniejszenia długości rurociągów należy projektować je po najkrótszych trasach, stosując następujące wytyczne:

- a) mokradła i bagien nie należy omijać, lecz przekraczać je, stosując zatapianie gazociągu z jednoczesnym zabezpieczeniem antykorozyjnym i dodatkowym obciążeniem, albo układając go na palach lub innych fundamentach, przy czym należy uwzględnić możliwości transportu rur,
- b) rurociągi o znaczeniu lokalnym (a nie magistralnym) można prowadzić przez miasta o liczbie mieszkańców do 100.000, z zachowaniem warunków bezpieczeństwa i zabezpieczeniem przed wyciekami gazu,
- c) istniejące mosty o rozpiętości do 100 m należy wykorzystywać zarówno dla gazociągów magistralnych, jak i lokalnych, stosując metody podwieszania gazociągów,
- d) odległości gazociągów magistralnych od głównych szlaków komunikacyjnych mogą być dla zaoszczędzenia rur zmniejszane do 50 m., a odległości gazociągów lokalnych — do 10 m.

§ 71. Należy dążyć do zmniejszenia średnicy gazociągów stosując następujące wytyczne, o ile zostaną one z punktu widzenia ekonomicznego bezspornie uzasadnione:

- a) przepływ gazu, przyjęty w projektowaniu, powinien opierać się na zapotrzebowaniu ustalonym z właściwymi władzami, pod względem ilości odbiorców, jak i okresu perspektywicznego,
- b) dobór ciśnienia roboczego w gazociągu należy oprzeć na rzeczowej analizie charakterystyki złoża przy gazie ziemnym, albo kalkulacji ekonomicznej przy innych gazach,
- c) rozważać w projektowaniu celowość budowy zbiorników gazu wysoko lub niskociśnieniowego, o ile kalkulacja ekonomiczna i materiałowa zdecydowanie za tym przemawia,
- d) w projektowaniu stosować nowoczesne wzory przepustowości gazociągu (wzór Panhandla),
- e) rozważać w projektowaniu ewentualną alternatywę zastosowania osuszalni, odnaftalenowni, odsiarczalni, odwadniaczy itp. jako urządzeń przeciwdziałających zmniejszeniu się zdolności przetłoczeniowych gazociągu, o ile kalkulacja ekonomiczna i materiałowa zdecydowanie za tym przemawia,
- f) stosować konstrukcje i armatury powodujące możliwe małe straty ciśnienia przy przepływie gazu — oraz obniżenie do koniecznego ciśnienia końcowego na gazociągu, jeżeli jest to zdecydowanie ekonomicznie uzasadnione.

§ 72. Grubość ścianek gazociągu należy projektować według rzeczywistych potrzeb, stosując z reguły rury cienkościennie, pomijając dodatki na korozję (1 — 1,5 mm) i stosując obniżony współczynnik bezpieczeństwa 4,0.

Wyjątki od powyższych zaleceń należy w każdym przypadku wyczerpująco uzasadnić.

§ 73. W zasadzie należy stosować łączenie rur na spoine czółowa, ograniczając połączenia kielichowe do wypadków koniecznych, uwarunkowanych stosowaniem kompensacji lub innymi względami.

§ 74. Rury ochronne w osiedlach gęsto zabudowanych należy zastępować blaszanymi manszetami z rurami wentylacyjnymi na spawkach lub sączkami wężowymi.

§ 75. Rury ochronne stalowe i przeciskowe należy zastępować rurami żelbetowymi lub betonowymi, po uprzednim uzgodnieniu z właściwymi organami administracji kolejowej lub drogowej.

B. Gazociągi lokalne

§ 76. W osiedlach należy tworzyć, jeżeli to jest ekonomicznie uzasadnione, system gazociągów zamkniętych (pierścieniowych), jako dających możliwości wyrównania się ciśnień i pozwalających na stosowanie rur o mniejszej średnicy.

§ 77. Przy projektowaniu sieci gazociągów lokalnych należy stosować się do następujących wytycznych:

- analizować krytycznie zapotrzebowania gazu opierając się o jak najbardziej uzasadnione zużycie jednostkowe, z jednoczesnym uwzględnieniem różnic ciśnień gazu u konsumentów, a tym samym — odpowiednim określeniem ciśnienia początkowego w punkcie zasilania sieci,
- przeanalizować w projektowaniu system zasilania sieci niskoprężnej i ewentualność budowy lub rozbudowy sieci niskoprężnej (do 2,0 atm), stosując urządzenia redukcji ciśnienia, lub zbadać możliwości zastosowania zbiorników,
- przy obliczeniach przepustowości gazociągów lokalnych należy stosować najbardziej ekonomiczne wzory.
- nie dopuszczać do powstawania osadów wewnętrznych jako czynnika zmniejszającego przepustowość gazociągów.
- stosować armatury powodujące jak najmniejsze straty ciśnienia.

§ 78. Dążyć należy do osiągnięcia najmniejszych dopuszczalnych średnic gazociągów lokalnych (80 mm lub mniej).

§ 79. Gazociągi niskoprężne należy projektować z rur żeliwnych, ponadto w projektowaniu należy alternatywnie rozważać zastosowanie do budowy gazociągów lokalnych niskoprężnych rur z materiałów zastępczych (eternitowych, azbestowo-cementowych, papierowych).

V. Zasady oszczędzania rur podsadzkowych

§ 80. Zmniejszenie długości rurociągów podsadzkowych w projektowaniu należy uzyskać przez należyty wybór najkrótszej trasy, unikając w zasadzie podwójnych równoległych przewodów.

§ 81. W projektowaniu stosować należy zwiększone szybkości przepływu przy uwzględnieniu umiarkowanego zanieczyszczenia przewodu. Możliwości zanieczyszczeń należy usuwać przez zabudowę urządzeń skrzynkowych, umożliwiających dostęp do przewodu.

§ 82. Zabrania się używania do bezpośredniego podsadzania zabierek (ścian) rur nowych lub zdalnych do ciągów polowych. Ilość rur straconych w zabierkach należy ograniczyć do minimum.

§ 83. Przy rurociągach szybowych należy stosować podział przewodu na możliwie dużą liczbę stopni ciśnienia. W ramach stopni ciśnienia należy zachować jednakowe kołnierze, natomiast grubości ścianek mogą ulec stopniowaniu.

§ 84. W rurociągach podsadzkowych stosować na ciągach głównych w miarę możliwości rury z wykładziną trudnoscieralną (topiony bazalt, żużel pomiedziowy lub porcelana).

§ 85. W celu przedłużenia żywotności rur podsadzkowych należy rury te obracać dwa razy o kąt 120° lub 3 razy o kąt 90° w zależności od kąta nachylenia danego odcinka rurociągu. Obracanie rur powinno być dokonane równocześnie na całym odcinku rurociągu.

Dla ustalenia właściwego momentu obracania rur, przeprowadzać należy okresowe pomiary grubości ścianki rur każdego odcinka. Obrotu rur należy dokonać gdy starcie ścianek dojdzie do 3—4 mm.

§ 86. Rury podsadzkowe, które po ostatnim obrocie zużyte zostały do ich martwej grubości ścianki (3 — 4 mm), należy wymienić na nowe, a rury zużyte przeznaczyć do odcinków polowych rurociągu podsadzkowego. Wymiana powinna objąć jednocześnie cały odcinek rurociągu.

§ 87. W celu uzyskania oszczędności w zużyciu rur podsadzkowych należy rurociągi otoczyć szczególną opieką, a gospodarkę rurami podsadzkowymi oprzeć na obowiązującej „Instrukcji Gospodarki Rurami Podsadzkowymi w Zakładach Przemysłu Węglowego” — wydanej przez Ministerstwo Górnictwa.

§ 88. W wykonaniu zaleceń § 87, każda kopalnia, stosująca płynną podsadzkę, powinna posiadać i prowadzić następujące elementy gospodarki rurami podsadzkowymi:

- plany i podział rurociągów podsadzkowych,
- kartotekę rurociągów podsadzkowych,

- kartotekę podsadzania,
- zbiorczą kartę podsadzania.

§ 89. Należy zorganizować stałą kontrolę rurociągów podsadzkowych przez specjalny personel doglądający.

VI. Zasady oszczędzania rur stalowych wiertniczych.

§ 90. Do wierceń ręcznych należy używać wyłącznie rur i żerdzi wiertniczych używanych i nie nadających się do wierceń maszynowych.

§ 91. Przy pracach badawczo-poszukiwawczych należy stosować zasadę powrotnego uzyskania jak największej ilości rur z otworów wiertniczych, przez wyciąganie rur, stosowanie wycięć oraz ewentualne przejścia na metody rotacyjne, przy czym należy przy systemie rotacyjnym dążyć do cementowania niecałkowitej kolumny rur, dla ewent. wycięcia rur w rurach większej średnicy (kolumny).

§ 92. W odwiertach poszukiwawczych, wierconych w pobliżu pól eksploatacyjnych i w analogicznych warunkach, należy zachować system rurowania zbliżony do systemu dla wierceń eksploatacyjnych.

§ 93. Dla wierceń w terenach nieznanach należy przestrzegać następujących zasad:

- o ile możliwe prowadzić kolumny rur niezbyt daleko w terenie, aby umożliwić ich wyciągnięcie. Odwrotnie przy systemie rotacyjnym dążyć do wiercenia możliwie jak najgłębiej stosownie do planu, aby — jeśli możliwe — uniknąć rurowania, lub użyć tylko jedną kolumnę rur,
- w przypadku, gdy rury przechodzą przez ciężki terer i nie ma szans na ich wydobywanie, należy je wyciąć z zakładką w poprzednich rurach, jeśli nie zamykają wody,
- przy wierceniach udarowych w wypadkach, gdy dwie po sobie kolumny rur zamykają wodę, a między nimi nie ma horyzontów produkcyjnych lub nie ma innych geologicznych przeszkód, należy kolumnę o większej średnicy zruszyć, wyciągnąć i pozostawić w otworze tylko jedną kolumnę, zamykającą wodę jako niezbędną. W razie niemożności wyciągnięcia rur na skutek trudności technicznych albo geologicznych, należy spisać udokumentowany protokół akceptowany przez jednostkę nadrzędną przedsiębiorstwa wykonawczego,
- w przypadku negatywnego wyniku wiercenia i likwidacji otworu, należy wyciągnąć rury normalnymi sposobami od środka i starać się wyciągnąć możliwie wszystkie.

§ 94. W celu stosowania jak najdalej idących oszczędności w zużyciu rur wiertniczych należy schematy zarurowania uzgadniać z odpowiednimi jednostkami nadrzędnymi lub centralnymi zarządami właściwych resortów oraz uzyskać zatwierdzenie wskaźników zużycia rur.

§ 95. Wobec przyjęcia ogólnie obowiązującej zasady konieczności odzyskiwania możliwie największej ilości rur z wywiertów, w każdym przypadku niewyciągnięcia rury, zwłaszcza w otworach likwidowanych, należy przez jednostkę nadrzędną przedsiębiorstwa wykonawczego, spisać protokół z uzasadnieniem niemożliwości wyciągnięcia rur.

§ 96. W projektowaniu i wykonawstwie wiertniczym zaleca się wykorzystywanie następujących materiałów pomocniczych opracowanych przez Centralny Zarząd Przemysłu Naftowego:

- wykresu dla obliczania rur na ciśnienie zewnętrzne i dopuszczalną głębokość zarurowania,
- tabel dopuszczalnej głębokości zarurowania dla rur wiertniczych udarowych,
- tabeli dopuszczalnej głębokości zarurowania dla rur wiertniczych obrotowych.

Odstąpienie od zasad określonych w tych materiałach może mieć miejsce tylko w nagłych i uzasadnionych wypadkach braku odpowiednich rur.

§ 97. Używanie rur nowych wiertniczych dla połączeń terenowych powinno być ograniczone do specjalnie uzasadnionych wypadków. Z reguły do tych celów powinny być wykorzystane rury wybrakowane, wydobyte z odwiertów.

§ 98. Kierownicy przedsiębiorstw wykonawstwa wiertniczego powołują spośród pracowników przedsiębiorstw stałe komisje kwalifikacyjne gospodarki rurami, których zadaniem jest dopatrzenie i dopilnowanie oszczędnej gospodarki rurami wiertniczymi w terenie oraz obowiązujących w tej sprawie przepisów. Komisje te są w pierwszym rzędzie odpowiedzialne za oszczędną i racjonalną gospodarkę rurami przedsiębiorstwa.

§ 99. 1. Wydobyte z odwiertu rury powinny być:

- a) oczyszczone z błota i namułu z przemyciem gwintów; gwinty po oczyszczeniu i osuszeniu powinny być nasmarowane,
- b) przez Komisję kwalifikacyjną gospodarki rurami zaseregowane do jednej z czterech kategorii, a mianowicie: I kategoria: rury nowe, nie zapuszczane do odwiertu, II kategoria: rury bez usterek zewnętrznych na gwincie i caliźnie, nadające się do ponownego użycia bez remontu, III — rury wymagające remontu, po którym staną się zdolne do celów wiertniczych, IV — rury nie nadające się do remontu, które należy wykorzystać do budowy rurociągów, do celów gospodarczych lub jako wyrobek warsztatowych.

2. Zalecenia wynikające z zakwalifikowania rur powinny być wykonane bezzwłocznie. Zwłaszcza rury II kateg. powinny być natychmiast przekazane na inny odwiert, rury kateg. III przekazane do remontu.

§ 100. Rury remontowane, o ile nie przedstawiają materiału zdolnego do wykorzystania przy odwiertach maszynowych, powinny być zgłaszane Ministerstwu Górnictwa do wykorzystania przez przedsiębiorstwa prowadzące wiercenia ręczne.

§ 101. Jeżeli uszkodzenia związane z plastycznym odkształceniem rury oraz ze zniszczeniem ciągłości materiału rury są umiejscowione w odległościach nie przekraczających 10% całkowitej długości rury od jej końców, powinny one być usunięte przez odcięcie, a pozostała część rury po natoczeniu nowego gwintu zakwalifikowana jako zdolna do celów wiertniczych maszynowych.

§ 102. Należy przy pracach i gospodarce oszczędnościowej rurami, ujętej w instrukcji §§ 91, 92 i 93 pkty b, c, d — uzyskać zgodę odpowiedniego Okręgowego Urzędu Górniczego. —

20.

ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

Nr 34 z dnia 6 lutego 1953 r.

(znak: TE2-M-2-2)

w sprawie ograniczenia stosowania niklu i soli niklowych.

Na podstawie art. 1 ust. 1 i art. 3 ust. 1 pkt. 1 dekretu z dnia 29 października 1952 r. o gospodarowaniu artykułami obrotu towarowego i zaopatrzenia (Dz.U.Nr 44 poz. 301) zarządza się co następuje:

§ 1. Wprowadza się z dniem 1 lipca 1953 r. zakaz stosowania niklu i soli niklowych do powłok ochronnych i uszlachetniających.

§ 2. Zakaz określony w § 1 nie dotyczy:

- 1) wyrobów przeznaczonych na eksport,
- 2) części przewodzących i kontaktujących aparatury elektrycznej, pomiarowej i przekaźnikowej o niskim napięciu,
- 3) drugiej kopii nagranych wosku pozytywu przy wyrobie płyt gramofonowych i trzeciej kopii do prasowania tych płyt.

§ 3. 1. Przy produkcji wyrobów i ich części, które nikluje się ze względów zdobniczych lub przeciwkorozyjnych, w zamian powłok niklowych należy stosować powłoki:

- 1) z różnego rodzaju farb i lakierów,
- 2) tlenkowe i fosforanowe (oksydowanie, bonderyzowanie, fosforanowanie itp.),
- 3) dyfuzyjne (alumińowe itp.),
- 4) galwaniczne:
 - a) cynkowe,
 - b) mosiężne,
 - c) ołowiane,
 - d) chromowe.

2. Powłoki metaliczne określone w ust. 1 pkt 4 należy stosować w przypadku niemożności zastosowania powłok wymienionych w ust. 1 pkt 1—3. Przy stosowaniu powłok metalicznych należy uwzględniać zasadę, że metale bardziej deficytowe mogą być użyte tylko w przypadku niemożności użycia metalu mniej deficytowego.

W ust. 1 pkt 4 powłoki metaliczne wymienione są w porządku deficytowości metali, poczynając od powłoki z metalu najmniej deficytowego. Przy stosowaniu powłoki chromowej zabrania się używania niklu jako podwarstwy pod chrom.

§ 4. W uzasadnionych przypadkach Centralny Urząd Gospodarki Materiałowej na wniosek właściwego ministerstwa może zezwolić na czasowe lub na stałe stosowanie powłoki z niklu przy wyrobie przedmiotów innych niż wymienione w § 2.

§ 5. Właściwi ministrowie opracują szczegółowy plan przejścia na nową technologię nakładania powłok zastępczych i wydadzą w terminie do dnia 15 czerwca 1953 r. zarządzenia w sprawie wprowadzenia zakazu określonego w § 1 w podległych zakładach produkcyjnych.

§ 6. 1. Minister Przemysłu Drobno i Rzemiosła powoła zgodnie z obowiązującymi przepisami w terminie do dnia 15 marca 1953 r. komisję, której zadaniem będzie opracowanie sposobu wykorzystania odpowiednich tworzyw przy wyrobie narzędzi i urządzeń medycznych ze stali stopowych i węglowych.

2. W skład komisji, o której mowa w ust. 1, oprócz przedstawicieli Ministerstwa Przemysłu Drobno i Rzemiosła powinni wejść przedstawiciele:

- 1) Ministerstwa Zdrowia,
- 2) Ministerstwa Hutnictwa,
- 3) Centralnego Urzędu Gospodarki Materiałowej,
- 4) Polskiego Komitetu Normalizacyjnego,
- 5) Instytutu Metalurgii.

**PRZEWODNICZĄCY PAŃSTWOWEJ KOMISJI
PLANOWANIA GOSPODARCZEGO**

w z. E. Szyr

21.

ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

Nr 39 z dnia 9 lutego 1953 r.

(znak: BI9-A-172)

w sprawie gospodarki czyściwem

Na podstawie art. 1 ust. 1 oraz art. 3 ust. 1 pkt 1 ust. 2 dekretu z dnia 29 października 1952 r. w sprawie gospodarowania artykułami obrotu towarowego i zaopatrzenia (Dz.U. Nr 44, poz. 301) zarządza się co następuje:

§ 1. Gospodarkę, czyściwem powierza się Centralnemu Urzędowi Gospodarki Materiałowej (CUGM).

§ 2. 1. W celu uzyskania przydziału na czyściwo techniczne (niciane) i szmaciane dla podległych jednostek na dany rok zainteresowane ministerstwa (urzędy centralne składać będą do dnia 30 listopada poprzedniego roku, zbiorcze zapotrzebowanie do Centrali Odpadków Użytkowych (COU) przysyłając odpis tego zapotrzebowania do CUGM.

2. W zapotrzebowaniach należy podać szczegółowe uzasadnienie na zapotrzebowane ilości, jak również przewidziane na koniec roku zapasy czyściwa, normatywy zapasów oraz ilości zużytego czyściwa z podziałem na czyściwo techniczne i szmaciane.

§ 3. 1. COU na podstawie zapotrzebowań sporządza projekt planu pokrycia zapotrzebowań i przedstawia go do dnia 10 grudnia CUGM do zatwierdzenia.

2. COU po zatwierdzeniu planu podaje go do dnia 20 grudnia do wiadomości zainteresowanym resortom.

3. Ministerstwa (centralne urzędy) na podstawie przydziałów na czystościwo opracują rozdzielniki dla podległych jednostek i przesyłają je do dnia 30 grudnia COU do realizacji.

§ 4. 1. Sprzedaż czystościwa uzależnić należy do zwrotu zużytego czystościwa w procencie i trybie ustalonym przez Prezesa CUGM.

2. Regeneracji zużytego czystościwa dokonywać będzie COU na zasadach ustalonych przez Prezesa CUGM.

§ 5. Traci moc zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 267 z dnia 4 lipca 1951 r. w sprawie gospodarki czystościwem (Biuletyn PKPG Nr 20 poz. 197).

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 marca 1953 r.

PRZEWODNICZĄCY PAŃSTWOWEJ KOMISJI
PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

w z. E. Szyr

22.

OKÓLNIAK PRZEWODNICZĄCEGO PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

Nr 2 z dnia 20 stycznia 1953 r.
(znak: ZA 1 B-02-1)

w sprawie udziału w III Ogólnopolskim Konkursie Stenografii i Pisania na Maszynach.

1. W celu umożliwienia pracownikom uspołecznionych zakładów pracy wzięcia udziału w III Ogólnopolskim Konkursie Stenografii i Pisania na Maszynach, który odbędzie się w Warszawie dnia 15 marca 1953 r., kierownicy uspołecznionych zakładów pracy udzielą urlopów okolicznościowych pracownikom biorącym udział w tym konkursie.

2. Warunkiem udzielenia urlopu jest posiadanie przez pracownika kwalifikacji odpowiadających kwalifikacjom dla uczestników konkursu (dla stenografujących — stenografowanie z szybkością przynajmniej 200 zgłosek na minutę, a dla piszących na maszynie pisanie z szybkością przynajmniej 350 uderzeń na minutę).

3. Urlopy okolicznościowe udzielane będą na podstawie imiennego zawiadomienia kierownictwa zakładu pracy przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Stenografów i Maszynistów P R L.

4. Zarząd Główny Stowarzyszenia Stenografów i Maszynistów P R L zawiadomi zakłady pracy o dacie przybycia ich pracowników na konkurs oraz o dacie zakończenia konkursu.

5. Zakłady pracy pokryją koszty podróży i diet związane z uczestnictwem w konkursie oraz udzielą zezwolenia uczestnikom konkursu na wypożyczenie z zakładu pracy maszyny do pisania z tym, że pracownik ponosi odpowiedzialność za zwrot maszyny w stanie, w jakim została mu użyczona. —

PRZEWODNICZĄCY PAŃSTWOWEJ KOMISJI

PLANOWANIA GOSPODARCZEGO w z. Fr. Blinowski

23.

PISMO OKÓLNE PRZEWODNICZĄCEGO PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

Nr 3 z dnia 15 stycznia 1953 r.

(znak: BU-2A-01-46)

w sprawie wysokości wynagrodzenia za wykonanie zleconej dokumentacji projektowo-kosztorysowej.

W związku z uchwałą Nr 111 Prezydium Rządu z dnia 1 marca 1952 r. w sprawie zmiany systemu płac w państwowych biurach projektów (Monitor Polski Nr A-22, poz. 284), wprowadzającą cenniki prac projektowo-kosztorysowych oraz wobec licznych zapytań co do zasad ustalania wysokości wynagrodzenia za wykonanie prac projektowo-kosztorysowych zleconych do wykonania w drodze umowy o dzieło zgodnie z postanowieniami zarządzenia Nr 189 Przewodniczącego PKPG z dnia 27 lipca 1950 r. w sprawie trybu zlecania wykonania dokumentacji technicznej dla potrzeb planu inwestycyjnego (Biuletyn PKPG Nr 17, poz. 194) wyjaśnia się, co następuje:

- 1) Wysokość wynagrodzenia za wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej, zleconej w trybie zarządzenia Nr 189 Przewodniczącego PKPG ustala się na podstawie cenników prac projektowo-kosztorysowych, określonych w powołanej wyżej uchwale, z tym, że wynagrodzenie za prace obejmuje: a) robociznę bezpośrednią, którą obliczać należy przez odjęcie od ceny podanej w cenniku prac projektowo-kosztorysowych kwoty obejmującej koszty ogólne biura projektów (w wysokości 50%) oraz b) dodatek ryczałtowy za zużyte przez zleceniobiorcę własne materiały, światło itp. w wysokości nie przekraczającej 5% robocizny bezpośredniej (§ 12 wymienionego we wstępie zarządzenia Nr 189 Przewodniczącego PKPG).
- 2) W przypadku braku cenników, za podstawę do obliczania należności należy przyjąć koszt robocizny bezpośredniej wynikający z ilości godzin potrzebnej dla opracowania projektu (pracochłonności), ustalonej na podstawie norm zakładowych biur projektów odpowiedniej specjalności oraz stawki godzinowej dla projektanta, asystenta i kreślarza, określonej w § 1 ust. 2 załącznika Nr 3 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 186 z dnia 17 czerwca 1952 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników państwowych biur projektów (Biuletyn PKPG Nr 26, poz. 129) z doliczeniem ryczałtowego dodatku, o którym mowa w pkt 1 lit. b niniejszego pisma okólnego.
- 3) W przypadku braku cenników prac projektowo-kosztorysowych oraz norm, o których mowa w pkt 1 i 2, wysokość wynagrodzenia powinna być ustalona na podstawie komisyjnej oceny pracochłonności zgodnie z § 11 zarządzenia Nr 189 Przewodniczącego PKPG oraz stawki godzinowej określonej w pkt 2 niniejszego pisma okólnego, z uwzględnieniem wyżej omawianego dodatku ryczałtowego.

Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego zwraca uwagę na konieczność ścisłego przestrzegania postanowień zarządzenia Nr 189 Przewodniczącego PKPG oraz § 6 uchwały Nr 827 Prezydium Rządu z dnia 29 września 1952 r. w sprawie utworzenia wojewódzkich biur projektów przy prezydiach wojewódzkich rad narodowych (Monitor Polski Nr A-85, poz. 1333).

PRZEWODNICZĄCY PAŃSTWOWEJ KOMISJI

PLANOWANIA GOSPODARCZEGO w z. Fr. Blinowski

Adres Redakcji: Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego, Departament Organizacyjno-Prawny, Warszawa, Plac Trzech Krzyży 5.

Wydawca: Polskie Wydawnictwa Gospodarcze, Przedsiębiorstwo Państwowe, Warszawa, ul. Poznańska 15, tel. 7-36-46 w. 11.

PRENUMERATA: kwartalna 18 zł, półroczna 36 zł, roczna 72 zł
Zamówienia i wpłaty na prenumeratę przyjmują wszystkie urzędy pocztowe oraz listonosze,

Zamówienie CP-1/P-C-49/53 z dnia 7.II.53 r., podpisano do druku dnia 18.II.53 r., druk ukończono 23.II.53 r.

Nakład 15775 egz. Papier druk. sat. kl. VII/A/60 gr. ark. wyd. 2.

Zam. 718/c. Druk. „Dom Słowa Polskiego”, Warszawa, Plac Kazimierza Wielkiego. 4-B-13110

CENA NUMERU 2 ZŁ.